

Dendrokronologisk undersøgelse af boreprøver fra Vindeby Mølle, Maribo amt, Lolland

af
Orla Hylleberg Eriksen

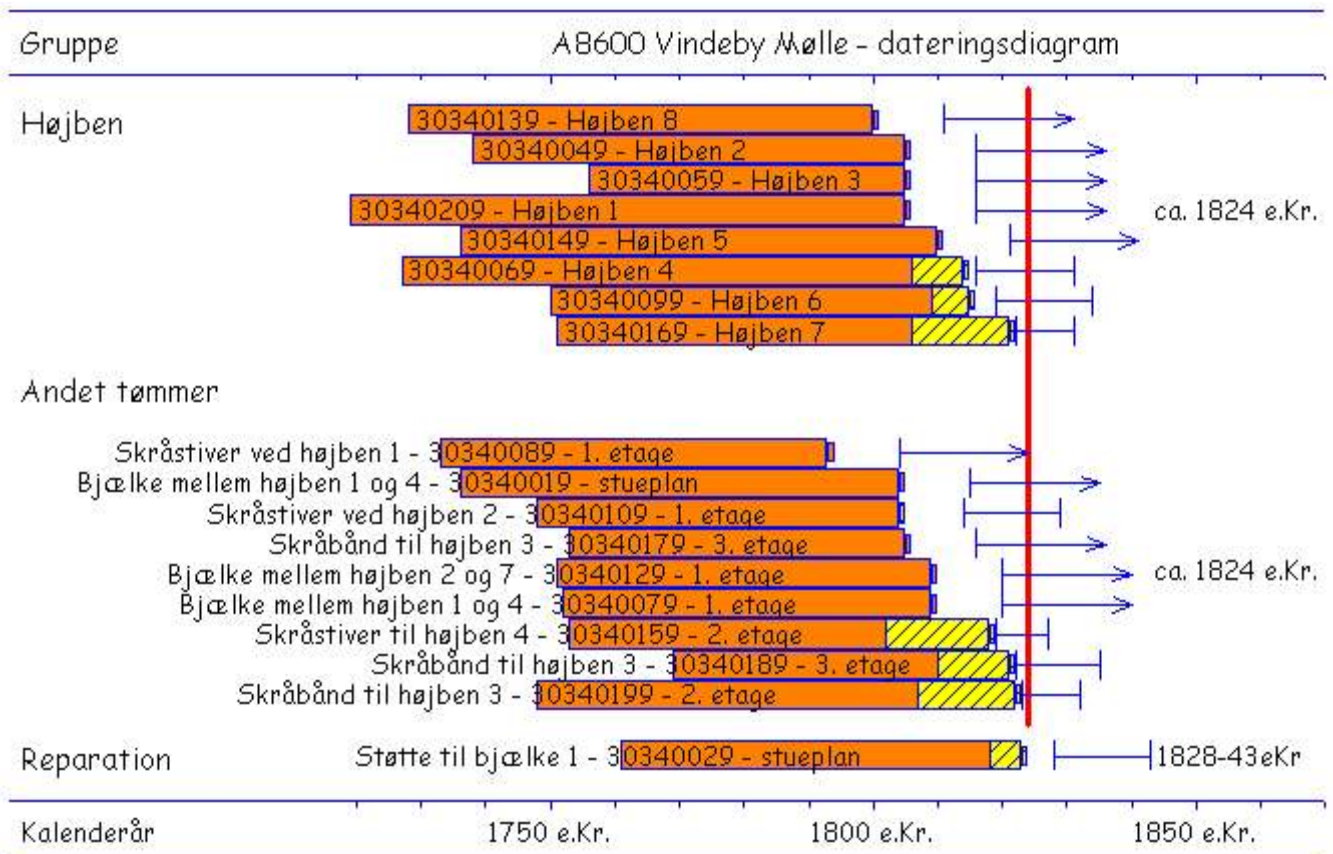
MARIBO AMT

Vindeby Mølle, Lolland
07.04.13 Vindeby sogn
Vindeby Møllelaug ved Lars Renner Mortensen.
Undersøgt af Orla Hylleberg Eriksen og Niels Bonde.
NNU j.nr. A8600

Mølle

19 prøver af *Quercus sp.*, eg, undersøgt. Alle prøver er dateret. 16 af prøverne er udtaget ved boring gennem splint. Otte af prøverne har splintved bevaret, tre prøver har et medfølgende splintvedstykke på 5 år, som ikke kunne placeres. 5 af prøverne har intet af det splintved som boringen er startet med bevaret. Derfor må det antages at sidste bevarede år i kerneveddet er tæt på splintvedgrænsen. I ti af prøverne er der fundet 4 årig cyklus i årringsforløbet.

To prøver (30340039 og 30340119) er udtaget af højben 1, henholdsvis i stuen og på 1. sal. Disse er i det følgende behandlet som én prøve (30340209). I alt er der således undersøgt 18 forskellige stykker tømmer.

I undersøgelsen er der skelnet mellem højbenene, som må anses for den bærende konstruktion i møllen, og resten af tømmeret i møllen. Det har ikke været muligt at adskille disse to grupper dateringsmæssigt, med undtagelse af én prøve (30340029), som må betragtes som en senere tilføjelse eller reparation.

Yngste bevarede årring (30340199) er dannet i 1823 (16 splintårringe). Når der korrigeres for manglende årringe i splintved, kan det beregnes, at træerne, som prøverne kommer fra, er fældet ca. 1824 e.Kr.

For prøven, som repræsenterer en senere tilføjelse eller reparation (30340029), gælder det, at yngste bevarede årring er dannet i 1824 (6 splintårringe). Når der korrigeres for manglende årringe i splintved, kan det beregnes, at træet, som prøven kommer fra er fældet ca. 1835 e.Kr.

Kurverne fra prøverne krydsdaterer internt og er sammenregnet til en middelkurve på 105 år, som dækker perioden 1719-1823 e.Kr.

A8600 Vindeby Mølle - interne krydsdateringer																		
	019	029	049	059	069	079	089	099	109	129	139	149	159	169	179	189	199	209
019	*	4.27	6.09	7.00	5.33	1.57	5.20	4.76	4.85	4.95	7.21	6.05	4.96	6.91	4.53	4.00	5.10	5.83
029	4.27	*	3.10	2.81	3.50	1.51	2.85	2.33	2.58	1.68	1.86	2.94	2.58	3.65	2.57	2.02	2.64	2.04
049	6.09	3.10	*	5.79	6.12	3.07	3.35	6.37	7.56	7.22	6.36	6.47	6.15	7.71	7.82	4.61	9.45	7.70
059	7.00	2.81	5.79	*	3.62	3.76	4.81	5.70	6.19	4.60	5.36	5.67	3.71	7.26	4.89	4.53	5.25	5.05
069	5.33	3.50	6.12	3.62	*	3.25	5.11	5.52	4.50	2.42	4.66	5.95	2.52	4.07	3.16	2.67	4.75	5.98
079	1.57	1.51	3.07	3.76	3.25	*	2.03	4.79	3.94	2.91	2.07	2.69	1.87	3.71	2.24	3.10	2.59	3.56
089	5.20	2.85	3.35	4.81	5.11	2.03	*	3.70	4.51	3.00	4.38	3.65	3.25	4.39	3.46	3.40	4.43	4.34
099	4.76	2.33	6.37	5.70	5.52	4.79	3.70	*	6.87	5.00	5.21	5.35	4.83	9.01	5.50	3.64	8.22	7.83
109	4.85	2.58	7.56	6.19	4.50	3.94	4.51	6.87	*	5.47	2.72	2.82	4.45	7.03	10.16	4.12	7.79	5.77
129	4.95	1.68	7.22	4.60	2.42	2.91	3.00	5.00	5.47	*	3.67	3.88	9.10	7.03	6.35	4.82	7.70	3.90
139	7.21	1.86	6.36	5.36	4.66	2.07	4.38	5.21	2.72	3.67	*	8.19	3.79	5.29	3.20	3.81	4.03	7.62
149	6.05	2.94	6.47	5.67	5.95	2.69	3.65	5.35	2.82	3.88	8.19	*	3.55	4.82	2.98	3.92	4.54	4.54
159	4.96	2.58	6.15	3.71	2.52	1.87	3.25	4.83	4.45	9.10	3.79	3.55	*	5.24	5.97	6.11	9.58	4.00
169	6.91	3.65	7.71	7.26	4.07	3.71	4.39	9.01	7.03	7.03	5.29	4.82	5.24	*	5.95	3.53	8.88	5.75
179	4.53	2.57	7.82	4.89	3.16	2.24	3.46	5.50	10.16	6.35	3.20	2.98	5.97	5.95	*	4.62	8.59	5.58
189	4.00	2.02	4.61	4.53	2.67	3.10	3.40	3.64	4.12	4.82	3.81	3.92	6.11	3.53	4.62	*	6.82	4.07
199	5.10	2.64	9.45	5.25	4.75	2.59	4.43	8.22	7.79	7.70	4.03	4.54	9.58	8.88	8.59	6.82	*	5.79
209	5.83	2.04	7.70	5.05	5.98	3.56	4.34	7.83	5.77	3.90	7.62	4.54	4.00	5.75	5.58	4.07	5.79	*

A8600 Vindeby Mølle - krydsdateringer med referencekurver	
	3034M001
Sjælland, 2M100001	6.87
Danmark vest, 9I456782	2.52
Recente prøver fra 'Øerne', 9M100004	6.43
Slesvig-Holsten, DM100003	5.41
Skåne og Blekinge, SM000005	3.55

Da alle de involverede tæer er forholdsvis unge (under 100 år) er der benyttet en splintstatistik, som tager højde for dette, idet unge egetræer på under 100 år, har et lavere antal år i splintveddet end modne egetræer på ca. 150 år.

Splintstatistik: ca. 15 -5+10 år.

A8600 Vindeby Mølle, Lolland - Katalog								
Unders nr.	Beskrivelse	År	Marv	Splint	Slutring	Synkron position	Datering	Bem.
30340019	Bjælke mellem højben 1 og 4 - stueplan	69	< 1 cm	nej *	H1 (S5)	1736-1804	efter ca. 1820	
30340029	Stolpe - støtte til bjælke 1 - stueplan	63	?	5 år	S1	1761-1823	ca. 1828-43	
30340039	Højben 1 - stueplan	78	2-3 cm	nej ‡	H1	1719-1796	se 30340209	!
30340049	Højben 2 - stueplan	68	?	nej	H1	1738-1805	efter ca. 1821	
30340059	Højben 3 - stueplan	50	5-6 cm	nej *	H1 (S5)	1756-1805	efter ca. 1821	!
30340069	Højben 4 - stueplan	88	1 cm	8 år	S1	1727-1814	ca. 1816-31	!
30340079	Bjælke mellem højben 1 og 4 - 1. etage	58	1 cm	nej ‡	H1	1752-1809	efter ca. 1825	!
30340089	Skråstiver ved højben 3 - 1. etage	61	3-4 cm	nej	H1	1733-1793	efter ca. 1809	
30340099	Højben 6 - 1. etage	66	5-6 cm	6 år	S1	1750-1815	ca. 1819-34	!
30340109	Skråstiver ved højben 2 - 1. etage	57	1-2 cm	nej	S1	1748-1804	ca. 1814-29	!
30340119	Højben 1 - 1. etage	75	2-3 cm	nej	H1	1730-1805	se 30340209	!
30340129	Bjælke mellem højben 2 og 7 - 1. etage	59	2-3 cm	nej ‡	H1	1751-1809	efter ca. 1825	
30340139	Højben 8 - 1. etage	74	< 1 cm	nej ‡	H1	1728-1800	efter ca. 1816	
30340149	Højben 5 - 2. etage	75	< 1 cm	nej *	H1 (S5)	1736-1810	efter ca. 1826	!
30340159	Skråstiver til højben 4 - 2. etage	66	?	16 år	S1	1753-1818	ca. 1819-1827	
30340169	Højben 7 - 3. etage	71	2-3 cm	15 år	S1	1751-1821	ca. 1822-31	!
30340179	Skråbånd til højben 3 - 3. etage	53	< 1 cm	nej ‡	H1	1753-1805	efter ca. 1821	
30340189	Skråbånd til højben 2 - 3. etage	53	5-6 cm	11 år	S1	1769-1821	ca. 1822-35	
30340199	Skråbånd til højben 3 - 2. etage	75	5-6 cm	15 år	S1	1748-1822	ca. 1823-32	!
30340209	30340039 + 30340119	87	2-3 cm	nej ‡	H1	1719-1805	efter ca. 1821	!

Tegnforklaring: B - bark. W - waldkante (barkring). vf - vinterfældning. sf - sommerfældning. Hx - Heartwood (kerneved) x = antal. Sx - Sapwood (splintved) x = antal. Hx og Sx angiver årringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint. H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse.
! 4 årrig cyclus i årringforløbet (formentlig oldenborreangreb). * usikker måling med områder med meget smalle årringe. ‡ løst splintvedstykke på 5 år, som ikke kan placeres.
‡ boring startet gennem splint uden at splinten er bevaret.

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes evt. med henvisning til denne rapport.